

prirajati roditeljske sestanke. V to svrhu so se porazdelile primerne teme posameznim članom.*

7. Sprejeli so se soglasno sledeči odborovi predlogi:

a) Okrajni šolski svet se prosi, naj v smislu izvršilne naredbi k § 120 stal. šol. in učn. reda kraj. šol. svetom priporoča razširjanje stik doma s šolo pospešujočega lista „Domače ognjišče“ na ta način, da naj plačuje vsak kr. š. svet nekaj iztisov tega lista ubožnim rodovinom,

b) ker dosedanja udnina 3-50 K ne zadostuje za različne društvene izdatke, knjižnico, potnine ter prispevke za „Zavezo“, „Zvezo“ in „Lehrerbund“, naj se poviša udnina na 4 K.

c) Vsak član društva, ki izostane od društvenega zborov, iz kateregakoli vzroka — razen bolezni — plača od prebitka, ki mu je ostal zaradi tega, ker se ni udeležil zborov, eno krono v društveno blagajnico.

Končno se je rešilo še par vprašanj iz vprašalne škrinjice ter določila za prihodnje zborov. prva nedelja meseca januarja prihodnjega leta. —M—

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za koprski okraj je imelo 5. t. m. izredni občni zbor na Hrpoljah-Kozini. Udeležba ni bila baš ogromna, a za naše razmere vendar še precejšna, ker bilo nas je 22, med temi 7 tovarišic, kar se je do sedaj le redkokdaj dogodilo. Oprostiti moramo marsikomu, ker se ni udeležil tega zborovanja; prejšnji dan je bilo jako neugodno vreme, vendar jih je mnogo, ki se jim ne more oprostiti in to posebno onim, ki z desetim korakom že stopijo v železniški voz. Tovarišice in tovariši, malomarnost nas ne bo rešila, pač pa nas bo rešilo vztrajno delo. In ravno občni zbori so zato, da nas poživijo in okrepe za zopetno vztrajno delo.

Iz poročila tovariša predsednika smo spoznali, koliko dela in truda je bilo potreba, preden se je prišlo do tega, da je deželni odbor predložil deželnemu zboru načrt zakona, s katerim se nam vsaj nekoliko izboljša naše bedno stanje. Deželni zbor je ta načrt nekoliko premenjen odobril, a s tem nam ni še nič pomagano, ker potrjeni načrt leži še sedaj pri deželnem odboru v Poreču. Ako sami ne bomo poskrbeli, da bo ta načrt malo hitreje popotoval od urada do urada, ne bo še dolgo, dolgo zadobil najvišjega potrdila. Zato smo določili, da se pošlje v kratkem času deputacija obstoječa iz zastopnikov učiteljskih društev, k c. kr. namestniku. Mi smo že izvolili našega zastopnika, a odboru je naloženo, naj pozove še druga društva.

Navzoči delegat, ki je bil pri skupščini naše dične „Zaveze“ v Radovljici, nam je podal kratko poročilo o tej skupščini, ker je bila natanko popisana v „Učit. Tovaršu“. Izvolili smo odsek za izvenšolsko delovanje, ki bo imel mnogo opravila. Posebno mu bo naloga, da bo skrbel, da se bodo obdržali roditeljski shodi po vseh šolskih občinah. K temu nam je podal svoja pojasnila tudi tovariš predsednik in nam je povedal, da je on že imel roditeljski shod 1. t. m. v občini, kjer slušbuje. Udeležba je bila naravnost ogromna, in ljudstvo je z vso pažljivostjo poslušalo govornike ter pokazalo željo, naj se večkrat obdržuje take poučne shode. Naše ljudstvo je dovzetno za pouk in samo spozna, da mu je potreba še v marsičem pouka, ker bilo je vzgojeno še v onem času, ko so bile ljudske šole v Istri prav na redko sejane.

Delegat, ki nas je zastopal pri dunajski skupščini, nam je podal tudi le kratko poročilo, ker natančno smo brali v „Učit. Tovaršu“. Povedal nam je tudi svoje mnenje, da ta shod ne bo imel hipnega uspeha, a narejen je prvi korak, in če bomo vztrajni na zapričetem potu, pridemo prav gotovo tudi do polvoljnega uspeha.

Naša zastarela pravila od l. 1885. smo tudi predelali in popravili, upamo, da v korist napredku in društvu.

Tako nam je le prehitro pošel čas, zaradi česar smo morali odložiti referat o lepopisju v ljudski šoli na prihodnje zborovanje.

Žal nam je bilo, da so morali nekateri tovariši odriniti že ob 3. uri, ker kasneje nimajo več železniške zveze. Drugi smo ostali skupaj še do 6. ure. Bili smo res med seboj prave tova-

rišice in pravi tovariši ter se tudi zabavali kot ena sama družina. Nazadnje smo še navzoči sklenili, da je vse slovensko učiteljstvo v Istri eno posestrimstvo in pobratimstvo in kdor se ni držal tega sklepa je plačal kronico za „Učiteljski konvikt“. Tovariš predsednik je nabral v ta namen 8 K 70 h.

Dan je bil v vsakem oziru krasen, in upamo, da ne bo brezuspešen, zato pa kličemo odboru: O prvi ugodni priliki poskrbite zopet za izredni občni zbor. V Istri nimamo redno vsako leto uradnih okrajnih skupščin in če ne bo skrbelo društvo, da se večkrat snidemo, se ne bomo niti poznali. Malomarnostem pa kličemo: Stopite tudi vi v naš krog in spoznate kmalu, da vam ne bo žal.

Književnost in umetnost.

Zvonček priobčuje v zadnji letošnji številki to-le izbrano vsebino: 1. Dve smrti. Fr. Ločniškar. Pesem. — 2. Janko. Vilko M. Povest. — 3. Zimski večer. Zorislav. Pesem. — 4. Križi in težave iz mojih dijaških let. Fr. Rojce. Povest. — 5. Marjetica. Avgustin Šabec. Poučni spis. — 6. Rojstvo Gospodovo. Podoba v barvotisku. — 7. Najljubše darilo. Ivo Trošt. Povest z dvema podobama. — 8. Kako moramo jesti sadje. J. K. Poučni spis. — 9. Hudi Janko. Ivo Danič. Pesem. — 10. Pouk in zabava. Solze. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Rešitev. — Ob sklepu osmega letnika.

Domačega ognjišča prijavlja v 11. let. številki to vsebino: 1. Andrej Rapè: Tam gori... — 2. N.: Proti žganju. — 3. Ferdo Plemič: Več solnce! — 4. Andrej Rapè: Roditeljski večer. — 5. Rudolf Hrovat: O vzgoji otrok v predšolski dobi. — 6. Dopisi. — 7. Drobline. — „Naš List“, ki se tudi sicer večkrat in odločno zavzema za učiteljstvo, piše o „Domačem ognjišču“: „Domače ognjišče“ prinaša jako zanimive, koristne, aktualne članke o vzgoji otrok, njihovih hibah in čednostih, zlasti pa o zmotah in napakah staršev in slabih vzgojevalcev; končno prinaša dopise o delovanju učiteljstva in odgojevalcev, povesti in zanimive drobtine iz vsega sveta. Malo imamo toli potrebnih in koristnih slovenskih časopisov kakor je ta. Kdor ljubi mladino, kdor ve, da leži v srcu in dušah slovenskih otrok bodočnost našega naroda, tisti bo rad naročil in čital ta mesečnik, ki je poln plemenitih idej in koristonosnih iniciativ! Naj bi se razširil ta lepi, blagi list v vse slovenske hiše! Naj bi ga čitali in ubogali starši, potem nam napoči lepša bodočnost. — Da, to so resnične besede!

Ilustrovani narodni koledar. 1908. Uredil prof. dr. Ant. Dolar. L. XIX. — V Celju je izšel ta koledar, ki se odlikuje po bogati vsebini in krasni opremljenosti. Prinaša tudi življenjepis Strmškov, ki ga je spisal tov. Mih. Levstik. Življenjepis je pisan s srcem in ljubeznijo. — Koledar stane samo 2 K, a se ga lahko dene v vsak salon.

Anton Foerster, slavni slovenski skladatelj, praznuje dne 20. t. m. svojo sedemdesetletnico. Zaslužnemu umetniku naše čestitke!

Politiški pregled.

* Prof. Masaryk. Veliki politički dogodek preteklega tedna je govor prof. Masaryka za obrambo učiteljske svobode in svobode učenja na vseučiliščih, svobode vede in vere in svobode vesti in prepričanja. Komaj je dobil Masaryk besedo, se je zbralo okolo njega nad 300 poslušalcev, med njimi so bili tudi glavarji klerikalcev. Govornik je dejal, da se je z raznih strani hotelo vplivati nanj, naj bi umaknil takozvanim državnim neobhodnostim na ljubo svoj predlog. On ni tega storil, ker bi to bil velik pogrešek, ako bi se ljudski parlament izogibal temeljnemu vprašanju kulturnega in duševnega življenja. Nedavno je posl. Renner izrazil potrebo kulturne politike. Tu je prilika za to politiko. — Stvar, za katero nam gre, je Luegerjeva zahteva po pridobitvi vseučilišč. S tem je Lueger izrazil to, kar zahteva njegov sistem: pokatoličiti vseučilišča je proglasil za nalogo in verstvo za pogoj prave znanstvenosti. To je glavna stvar. Obdolžil je nadalje vseučilišča, da širijo prevratne ideje itd., kar so zastopniki vseučilišč že sami zavrnil. Govornik

* Prvi roditeljski sestanek se vrši 15. dec. ob 2. popoldne v Čadramljah. Predaval bo tamkajšnji nadučitelj tov. Brumen:

a) O potrebi in koristi sestankov roditeljev z učiteljstvom in

b) O napakah pri vzgoji v domači hiši pred in med šolsko dobo.

opisuje, kako neopravičeno in neumestno je prizadevanje katoliške cerkve, katera bi si hotela podvreči vsa vseučilišča v Avstriji. K temu nima nikake pravice in bi to škodovalo vedam in vseučiliščem. Veda temelji edinole na izkušenosti in na razumu, zato zahteva za svoja preiskovanja svobodo. Cerkev in nje bogoslovje temelji pa na razodetju in na avtoriteti. Tu ni mogoče najti posredovalne zveze med obema nazoroma, v tem tiči nepremostni razpor, katerega je spoznal in pribil tudi filozofski papež Lev XIII., izdaviš nanovo indeks, v katerem so obsojena vsa imena, na katerih je zgrajena moderna kultura. S temi pikrimi in naprosto odklanjajočimi nazori oficelnega Rima se ne vjemajo najboljša glave posvetnih katoličanov ne na Nemškem ne na Francoskem ne v Italiji in tudi v Avstriji ne. O tem pričajo imena: Krauss, Schell, Loisy, Ireland itd., ki so si vsi prizadevali sprijazniti katolištvo z moderno vedo in moderno kulturo, toda zaman. Rim, pod vplivom jezuitov, je izdal nov Syllabus in nov indeks in ostro obsodil vse to gibanje, katero imenuje: modernizem; izdal je nove naredbe o vzgoji duhovnikov, o tiskanju knjig in časopisov, o predavanjih itd. Tako se nam kaže tudi Luegerjeva grožnja proti šoli, kakor tudi ves avstrijski klerikalizem samo orodje Rima proti naprednemu gibanju v katoliški cerkvi sami. Avstrijsko duhovstvo, ki ni nič drugega nego del avstrijskega fevdalizma, se ponuja na škofovskih konferencah Rimu za birača. V dobi, ko se verni katoličani že sami upirajo oficelnemu rimskemu sistemu, pač ni mogoče, da bi se vseučilišča pokorila srednjeveškemu nazorom. — V dokaz, da njegova sodba o katolicizmu ni preostra, navaja Masaryk knjigo msg. Scheicherja, profesorja moralne teologije, duhovnika, ki je izdal neko špansko knjigo, v kateri se liberalizem obsoja kot naglavni greh in kateri gotovo ne more biti na sumu, da je liberalen. Msg. Scheicher je izdal svoje spomine iz mladosti, v katerih brez vsega priznava, da je glavna slabost avstrijske cerkve ta, da je državna cerkev. Dokazuje nadalje, kako si ta državna cerkev samo prizadeva prikupiti se mogotcem, kako potrebuje kapitalizma in kako molči k vsi nemoralnosti. Msg. Scheicher dokazuje, kako odveč in nepotrebno je snovati katoliško vseučilišče, ko se duhovnikom prepovedujejo shodi in ko se bogoslovcem brani čitati celo katoliške liste, kakor hitro so malo bolj prosto in stvarno pisani. In kanonik Scheicher pričakuje, da povede delovanje te državne cerkve do pogube ne samo za cerkev, ampak tudi za državo. Zavrtni zahteve duhovstva na vseučilišče, je torej več nego opravičeno. — Nato je govoril še o svojem razmerju z vlado, kateri očita, da zlorabi parlamentarizem, trdeč, da je parlamentarna vlada, kar pa ni, ker bi se sicer morala opirati na neklerikalno večino in ne na klerikalno manjšino. Končno pravi, da mu odgovor naučnega ministra samega v tem vprašanju ne zadostuje, da hoče slišati odgovor cele vlade, kako stališče zavzema tem klerikalnim napadom nasproti. — Govor je napravil na zbornico velik vtisk. Klerikalci so storili vse, da bi z neslanimi vzkliki in šalami potlačili vzvišeno obzorje govornikovo na obzorje njih bezniškega politikovanja, pa zaman. — Za Masarykom je govoril tudi naučni minister Marchet ter izjavil, to pot v imenu cele vlade, torej tudi ministrov Ebenhoeha in Gessmanna, da bo branil dosedanje zakonito zajamčeno prostost učiteljstva in učenja na visokih šolah. Ta odgovor si je treba zapomniti za poznejše dobe. — Generalnimi govorniki sta bila izvoljena Krek contra in Pernersdorfer pro. Posl. Pernersdorfer govori v prid ločitvi cerkve od države. Posl. Krek je rekel, da hoče liberalna javnost insecinirati z Masarykovim predlogom nekako ouverturo francoske politike. Ne na političnem polju, ampak na kulturnem priborijo si katoliki vseučilišče. Pozivlje katoliške dijake, naj si z učenostjo priboré profasuro na vseučiliščih. Tudi on se je izrekel za ločitev cerkve od države.

* O nastopu avstrijskih Slovanov za Poljake v Prusiji. Znani nemški politik prof. Delbrück se je kaj nepovoljno izrazil o pruski politiki nasproti Poljakom. Ta politika da je neizdatna in škodljiva ter izzivlja Poljake na skrajni odpor. S takimi nasilnimi sredstvi se ne napravlja dobrih državljanov. Niti se jim ne more usiliti nemškega jezika. — O nastopu slovanskih strank za Poljake v Prusiji pa meni Delbrück, da se mu ni čuditi. Samoobsebi umevno je, da so Poljaki ogorčeni ter da poizkušajo vsa sredstva proti taki politiki. Nastopa slovanskih strank Delbrück ne odobruje, a ga umeje. Tudi

Nemcem v rajhu je težko, če so njihovi rojaki v drugih deželah tlačeni. Delbrück konstatuje, da so tudi v nemškem državnem zboru že tožili proti Madjarom, da je cesar Viljem I. posredoval pri ruskem caru Aleksandru II. za baltiške Nemce. Delbrück zaključuje: Na noben način ni dobro, ako so Slovani v Avstriji ogorčeni proti Prusom. Zakaj s Poljaki simpatizirajo tudi Čehi. Avstrijska vlada potrebuje podpore Slovanov. Zveza z Avstrijo je za Nemčijo važna. Iz vseh teh razlogov je obsojati šovinizem in prenapenjanje državne misli nasproti drugojezičnim narodnostim, ter dušenje teh poslednjih.

* Gališki Poljaki proti Nemcem. Iz Levova javljajo: Šest poljskih ženskih društev je izdalo oklic na trgovce, naj ne kupujejo od nemških tvrdk. Ravnateljstvo mestne elektrarne v Levovu je odpovedalo naročila 29 nemškim tvrdkam.

* Umri je švedski kralj Oskar II., star 88 let. Bil je velik pospeševalec znanosti in umetnosti.

Vestnik.

Jubilejsko leto se je začelo dne 2. decembra letos. To je šestdeseto leto odkar je zasedel avstrijski prestol cesar Franc Jožef I. To jubilejsko leto proslavi učiteljstvo najlepše s tem, da se z vsemi silami in požrtvovalnostjo poprime zbiranja zgradbenega kapitala za „Učiteljski konvikt“.

Vabilo. „Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ bode imelo letos zaradi koncerta čeških učiteljev svoj letni občni zbor v nedeljo 29. decembra dopoldne takoj po konviktovem zborovanju v Narodnem domu z običajnim dnevnim redom. K najobilnejši udeležbi vlijudno vabi odbor.

Redni občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ se vrši v nedeljo, 29. grudnia t. l. ob 10. uri dopoldne v „Narodnem domu“ z navadnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vlijudno vabi odbor.

Dne 29. decembra, ob desetih dopoldne bo v Narodnem domu občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Slovenskega deželnega učiteljskega društva“. Ta dan, ob petih popoldne, bo v „Unionu“ koncert čeških (moravskih) učiteljev pod pokroviteljstvom „Glasbene Matice“. Vseh pevcev je 50 in so nastopali z največjim sijajem in uspehom v Petrogradu, Moskvi, Berlinu, Lipsiji, Draždanih itd. Letos o Božiču bodo peli v Budapešti, Zagrebu in Ljubljani. V Ljubljano pridejo ob eni. Na kolodvoru bo slovesen sprejem. Ta dan obeta biti zopet lep in časten za učiteljstvo. Torej, na svidenje!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: vesela družba v Cerknici 5 K 10 h. tov. A. Lunaček iz St. Ruperta, namesto g. dr. M. Hočevarju iz Mokronoga za njegovo vizito vsled njegove želje 2 K. — Učiteljski krožek v Hrenovicah, zbran pod vodstvom starašine Frana Zaman-a, zložil 5 K. Živili „učiteljski krožki“ in njih starašine! Hvala! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: učiteljstvo ljudske šole v Toplicah na Dolenjskem (6 K), tovariš Svitko Stare iz St. Kancijana na Štajerskem; tovariš Alojzij Keceelj, učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani; učiteljstvo I. mestne šole v Ljubljani, in sicer tovariši: Ivan Belè, Anton Čadež, Jakob Dimnik, Jakob Furlan, Fran Galè, Luka Jelenc, Josip Pavčič, Rudolf Poljanec, Jakob Pretnar, Juraj Režek, Vendelin Sadar in Karel Wider. — Josip Lasbacher, M. Lichtenwallner, D. Lesjak in F. Slanc, vsi iz Ruš pri Mariboru. Bog plati!

Poziv! Tovariši in cenjene tovarišice v ljubljanski okolici, ki ste prejeli glasovnice za volitev enega člana v komisijo za osebno dohodnino, pošljite podpisani glasovnici z volilnim poverilom tovarišu Gregorinu na Vič vsaj do 19. t. m., ker 21. je volitev. Mogoče, da dobimo v tej komisiji svojega zagovornika.

Volilec.

Roditeljski večer za starše in prijatelje šolske mašine bo v sredo, dne 18. decembra, ob šestih zvečer na mestni slovenski dekliški osemrazrednici pri sv. Jakobu. Predaval bo gosp. katehet Janko Mlakar „O vzgoji k resnicoljubnosti“.